

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

Alle verkwisting van Zijn gaven [p.5]

Gereformeerde Gemeente De Valk-Wekerom

19/11/2015
jaargang 94

nr **08**

In het voorjaar van 1982 ontstaat er in De Valk-Wekerom een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Barneveld. Op 10 november 1983 wordt deze afdeling reeds zelfstandig. Na enkele jaren in de 'School met de Bijbel' in De Valk te hebben gekerkt, betreft men op 24 april 1985 de nieuwe 'Eben-Haëzerkerk' (met 770 zitplaatsen) aan de Hoge Valkseweg

te Wekerom. In verband met de sterke groei van de gemeente wordt het aantal zitplaatsen in 1999 uitgebreid tot 1220. In 2008 wordt het kerkgebouw uitgebreid met enkele zalen voor de catechisaties. Sinds 2002 wordt de gemeente gediend door ds. B.J. van Boven. Het aantal leden en doopleden bedraagt 1775.

's Heeren trouw, ondanks...

Geliefde lezer, wat is het een rijk getuigenis wat we in 2 Kronieken 17 lezen van de godvrezende koning Jósafat: "en zijn hart verhief zich in de wegen des Heeren", en in ons teksthoofdstuk vers 32: "hij wandelde in de weg van zijn vader Asa, en hij week daarvan niet af, doende wat recht was in de ogen des Heeren."

"...en wij weten niet wat wij doen zullen, maar onze ogen zijn op U".
2 Kronieken 20:12b

Vijfendertig jaar oud was hij toen hij zijn vader Asa opvolgde als de vierde koning van het rijk van Juda en hij heeft vijfentwintig jaar geregeerd. Door genade mocht hij in de voetstappen van zijn voorvader David gaan en de Heere heeft zijn koninkrijk met voorspoed willen bekronen en bevestigen.

Ook Jósafat was een zondig mens en in zichzelf vol met struikelingen. Hierbij hebben we te denken aan zijn nauwe omgang met koning Achab van het tienstammenrijk. Joram, de zoon van Jósafat trouwt immers met Athália, de dochter van Achab en van zijn goddeloze vrouw Izébel. Jósafat bewilligt in dit huwelijk en de Heere toont hierover Zijn ongenoegen.

De omgang en het meegaan met de wereld leidt zo vaak van de Heere en Zijn dienst vandaan, met alle gevolgen van dien. Laat dit ook voor ons een ernstige les zijn! De Heere kan immers de zonden niet door de vingers zien; lees eens mee hoe het in hoofdstuk 19 vers 2 staat: "Zoudt gij de goddeloze helpen en die de HEERE haten, liefhebben? Nu is daarom over u van het aangezicht des HEEREN grote toornigheid."

Jósafat heeft echter door genade ook mogen leren: "zonder Mij kunt gij niets doen." Een rijke les die vruchten heeft afgeworpen in

ds. A.J. de Waard,
Nieuwdorp

zijn persoonlijk leven én als leidsman van zijn volk.

Als een echte vader des vaderlands ging hij zijn volk voor in de dienst des HEEREN en was hij onvermoeid in zijn zorgen voor de stoffelijke en geestelijke belangen van zijn volk.

Zijn voorgaan in reformatie en zijn oproep tot verootmoediging voor het aangezicht des HEEREN zijn kenmerkend en getuigen van innige godsvreze.

Ging het in het maatschappelijke leven lange tijd voorspoedig, in ons teksthoofdstuk lezen we echter van vele vijanden die zich gereedmaken om Juda onder de voet te lopen.

Nee, zijn bondgenootschap met het goddeloze huis van Achab heeft alleen maar teleurgesteld, en de vijanden zijn in aantocht, met het vaste voornemen nu wraak te nemen.

Wat een ontzetting en schrik bij de koning en zijn onderdanen bij het horen van deze tijding!

We lezen het in vers 2: "Toen kwamen er die Jósafat boodschapten, zeggende: daar komt een grote menigte tegen u van gene zijde der zee, uit Syrië; en zie, zij zijn te Hazezon-Tamar, hetwelk is Engédi." Dan blijft er voor Jósafat over: "en wij weten niet wat wij doen zullen"

Maar onze ogen zijn op U

Roept Jósafat nu opnieuw de hulp in van zijn goddeloze bondgenoten? Integendeel. Er wordt op zijn bevel tot een bid- en vastendag opgeroepen en Jósafat gaat zijn volk voor. Vanaf vers 5 lezen we zijn gebed, in diepe afhankelijkheid en ten aanhore van het hele volk.

Met heilige vrijmoedigheid mag de koning de HEERE aanroepen als de Verbondsgod.

De God Die zoveel wonderen heeft verricht en voor Zijn volk heeft gezorgd.

Al lezend horen we dezelfde klanken zoals eens Jozua dit bad in Jozua 7 vers 9: "Als het de Kanaänieten, en alle inwoners des lands horen zullen, zo zullen zij ons omzingelen, en onzen naam uitroeien van de aarde; wat zult Gij dan Uw groten Naam doen?" Als nu de vijanden de overwinning zouden behalen; zal zeker de Naam des HEEREN worden gelasterd; en dat is voor de godvrezende koning onverdragelijk! Pleitend op Gods verbondstrouw mag Jósafat er door genade aan toevoegen:

In dit nummer

4 De gouden keten van het heil [2]

8 Morsen met water

10 Neem en lees

- 2** 's Heeren trouw, ondanks...
- 3** Het Schatboek [45]
- 5** Alle verkwisting van Zijn gaven
- 6** Vier eeuwen catechismusprediking [4]
- 7** Even maar...
- 9** Het merg van het Evangelie [6]
- 11** En nu heeft Benthuizen een Ledeboergang
- 12** Synode-kerk te koop
- 12** Boekennieuws
- 13** Kerknieuws
- 14** Berichten
- 14** Kerkdiensten
- 20** Wilt u wat schrijven over conventikels?

Het Schatboek [45]

Zondag 43: Het negende gebod: Geen vals getuigenis

“o, onze God”. Waar alle hoop ontvalt en de benauwdheid op het grootst is; tot Wie dan anders heen als tot U alleen. De menigte van vijanden is niet te overzien, maar Jósafat mag hier hogerop zien!

Het is alsof we Jósafat horen bidden: “Gij zijt toch de Verbondsgod; zult Gij dan geen recht oefenen tegen de vijanden?” Nee, in ons is geen kracht, maar U blijft Dezelfde! Dat geeft een onuitsprekelijke troost en rust, als er een overgave mag zijn in Gods hand, geliefde lezer. Misschien moet u het persoonlijk wel ervaren dat de bestrijders vele zijn.

Dan kan ook het gebed van Jósafat wel eens zo echt praktisch worden: “Want in ons is geen kracht tegen deze grote menigte die tegen ons opkomt; en wij weten niet wat wij doen zullen”.

Als dan de vijanden nog te herkennen zijn en aan te duiden als Gods vijanden, dan zou het nog te verdragen zijn. De bestrijders zijn echter vaak zo listig. Ze weten precies de zwakke plek van Gods kinderen en bestoken vaak op het alleronverwachts!

Maar zie nu eens bij Jósafat, hij gaat de HEERE niet de weg voorschrijven, maar mag de uitkomst in 's HEEREN hand laten. “...maar onze ogen zijn op U”.

Van Wie nu anders hulp te verwachten? En de uitkomst? We lezen in dit hoofdstuk iets wat onze aandacht verdient, lezer.

Aan het slot van vers 21 lezen we: “Looft den HEERE, want Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid”. We zouden zeggen: “maar Jósafat, de vijand is nog niet overwonnen hoor; is dit niet wat te vroeg gejuicht?” Toch niet, het geloof mag opzien: “maar onze ogen zijn op u”.

Dan wordt het geloofsoog gericht op het grote Geloofsvoorwerp; onze Heere Jezus Christus!

Hij weet van de diepste bestrijdingen en heeft ze doordragen, om er Zijn kinderen dóór te leiden. Houd dan maar moed, satan moet en zal het uiteindelijk verliezen.

Jósafat en zijn volk zijn met hun God niet beschaamd uitgekomen; weet toch dat Jósafats God nog leeft!

*Uw macht is groot, Uw trouw zal nooit vergaan;
Al wat Gij ooit beloofd hebt, zal bestaan.
De heiligheid is voor Uw huis, o Heer,
Eeuw uit, eeuw in, tot sieraad en tot eer.*

Uit: Zondag 43;
HET SCHATBOEK,
Z. Ursinus, deel 2;
Gebr. Koster,
Barneveld 2014

Het gebod

In het verbod: ‘Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste’ is dit gebod begrepen: ‘Gij zult een waar getuigenis spreken over uw naaste’. Daarom is het hoofd van de deugden die hier geboden worden en waaronder alle andere deugden als het ware begrepen zijn, *de waarheid* of liever: de waarachtigheid in woorden, in meningen, in oordelen, in overeenkomsten en in de leer. Daarentegen is het hoofd van de ondeugden die hier verboden worden en waar onder de andere ondeugden begrepen zijn, *de leugen* in dezelfde zaken als die hierboven genoemd zijn.

De verboden ondeugden

- *Vals getuigenis*
Dat is: dat ik tegen mijn naaste óf geen valse dingen voortbreng en getuig, óf niet zeg dat iets wat mij geheel onbekend is, waar of vals is.
- *Verdraaiing van woorden*
Dat is: dat ik niet op onvrome wijze iemands woorden verdraai tot een andere betekenis dan hijzelf bedoeld heeft.
- *Achterklap en laster*
Dat is: dat ik het leven van een ander, die niet aanwezig is, niet laster, hetzij openlijk of in het geheim.
- *Schelden en smadelijke verachting*
Dat is: dat ik mijn naaste geen enkel scheldwoord of boos stuk in zijn aangezicht werp. Want evenals men de goede naam van onze naaste niet mag kwetsen als hij afwezig is, mag men dat ook niet doen als hij aanwezig is.
- *Een lichtvaardig oordeel in rechtszaken*
Een rechtvaardige en eerlijke rechter behoort in alle geschillen eerst de waarheid van de zaak te onderzoeken en te kennen, om geen onrechtvaardig vonnis uit te spreken, als hij door onwetendheid bedrogen of door een verkeerde vooringenomenheid bezet zou zijn. Bovendien, omdat de aanklagers de rechter zelf de zaak te kennen geven zoals die inderdaad is, moet de rechter, evenals hij de aanklager het ene oor geleend heeft, voor de verdediger het andere oor openhouden.
- *Leugen*
Als één soort leugen, namelijk vals getuigenis, verboden wordt, volgt daaruit dat ook alle liegen in het algemeen verboden is. Leugen is alles wat zonder waarheid gezegd of gedaan wordt, uit welke oorzaak, tot wélk doel of uit wélk voornemen het ook gezegd of verzonnen mag zijn. Er is drieërlei leugen: het liegen uit moedwil en lust tot liegen. Het liegen omwille van zichzelf. Het liegen omwille van anderen (vermaken van toehoorders, tot voordeel en welzijn van onze naaste en tot schade van niemand (de zgn. noodleugen) en het liegen tot schade van de naaste. Sommigen beweren wel dat een ‘noodleugen’ geen zonde is, omdat God de vroedvrouwen van Egypte gezegend heeft (Ex. 1:22-23). Maar daarop kan gemakkelijk uit dit boek van Mozes geantwoord worden dat God hen gezegend heeft en hun huizen bouwde, omdat zij de Heere vreesden, maar niet omdat zij een ‘noodleugen’ gesproken hadden.
- *Bedrog*
Dat is: alles wat met listigheid, bedrog en kwade kunsten plaatsvindt.

Redenen om te vermijden

De eerste reden is dat liegen en bedriegen eigen werken des duivels zijn. De tweede is dat wij daardoor de zware toorn Gods op ons laden. Daarom behoren wij deze zonden van harte te verfoeien en te vlieden.

De gouden keten van het heil [2]

De tweede schakel: roeping

"De gouden keten van onze zaligheid": zo noemt onze belijdenis de orde des heils. Vijf schakels zijn er in deze ketting: verkiezing, roeping, rechtvaardigmaking, heiligmaking en heerlijkmaking. Vorige keer stonden we stil bij de eerste schakel: de uitverkiezing. Ditmaal letten we op de tweede schakel: de roeping tot de zaligheid en – in verband daarmee – de wedergeboorte.

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

Deze roeping is nodig voor ons allemaal. Van nature wonen we immers in de Stad Verderf. Dat gold ook van de pelgrim waarover John Bunyan schrijft. Vóór zijn roeping heette hij niet "Christian" (Christen), maar "Graceless" (iemand zonder genade). De natuurlijke mens ligt dood in zonden en misdaden. Hij moet van dood levendgemaakt worden. Dat gebeurt als God hem roept uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht. Roept de Heere iedereen op deze wijze? Nee, velen worden uitwendig geroepen en blijven daaronder dezelfde (Matth. 22:14). Nodig is die krachtdadige roeping waarop Paulus doelt in Romeinen 8:28 en 30. Deze roeping is onweerstaanbaar. Zij maakt ons gewillig (Ps. 110:3) en voert tot de zaligheid (Joh. 6:44-45). De vrucht van deze roeping is de weder-

geboorte. God roept de dingen die niet zijn alsof ze waren. Dat deed Hij in de schepping (Gen. 1:3); dat doet Hij ook in de herschepping (2 Kor. 4:6). Over die nieuwe geboorte sprak Jezus met Nicodemus. Het is een groot wonder. Een geestelijk kind wordt geboren. Nee, geen kind dat prattend ter wereld komt, maar een kind dat ademt, schreit en hongert. Anders gezegd: het bidt (Hand. 9:5-6), het weent over de zonde (Jer. 31:9) en het hongert naar God (Matth. 5:6). Kennen we daar iets van?

Zware last en nieuwe naam

De ontwaakte zondaar kan geen rust meer vinden in de Stad Verderf. Hij voelt een zware last op zijn schouders. Zijn schuld drukt hem neer. O, wat moet hij doen om zalig te worden? Een evangelist komt hem te hulp. 'Ziet u dat kleine poortje daar?'

Nee, die arme man ziet het niet. Wel ziet hij licht schijnen in de verte. 'Houd daar op aan,' zegt Evangelist, 'en daar zal men u zeggen wat u moet doen!' Het is treffend wat Bunyan hier tekent. Als iemand leeft onder overtuiging van zonde is de Middelaar nog verborgen. Hij hoort over Jezus, maar hij kent Hem niet. Wat een wonder dat de Heere evangeliepredikers zendt om de weg te wijzen! Op dit punt begint de pelgrimsreis. Meener "Graceless" krijgt nu een andere naam. Voor het eerst wordt hij door Bunyan "Christian" genoemd. Dat gebeurt dus eer hij komt bij de Enge Poort en Christus leert kennen! Nee, hij noemt zichzelf geen Christen, maar zo staan de zaken er dus voor bij God vandaan. Als dit eens meer bedacht werd, zou er minder getwist worden over de vraag wanneer het geestelijk leven begint. Intussen is Christen nog lang niet 'binnen'.

Als zijn weg voert door de Poel Moedeloosheid, let hij niet op de steentjes en verdrinkt hij bijna. Vervolgens laat hij zich verleiden om rust te zoeken in het dorp Zedelijkheid en gaat hij bijna ten onder bij de berg Sinaï.

Enge Poort en Welbehagen

Ten slotte bereikt Christen de Enge Poort. We kennen deze poort uit Lukas 7:13-14. John Bunyan bedoelt er Christus mee. Hij is immers de Deur; wie door Hem ingaat, zal behouden worden (Joh. 10:9). Wat heeft Bunyan zelf ermee geworsteld die poort te vinden! In zijn bange strijd heeft de Heere echter een wonderlijke belofte willen gebruiken: 'Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen; en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen' (Joh. 6:37). Dat was voor hem een openbaring. En dat zal het ook voor u zijn wanneer Christus Zich openbaart aan uw hart, juist als het niet meer kan!

Op het kloppen van de pelgrim gaat de deur open. De heer Welbehagen verschijnt. Ook hij is een beeld van Christus. Heeft de Vader geen welbehagen in Hem? Gaat door Hem dat welbehagen niet uit naar verloren zondaren? Ja, heeft ook Christus er geen behagen in wanneer zij tot Hem de toevlucht nemen? Christen mag binnenkomen. Ja, hij wordt naar binnen getrokken. Dan staat hij daar, verheugd en bevend. Hij heeft het pak nog op zijn schouders; daarom beeft hij. Maar er is ook vreugde in zijn hart. Welbehagen heeft het immers gezegd: 'Ik heb een geopende deur voor u gegeven, en niemand kan die sluiten.' Wat een wonder!

(wordt vervolgd)

Alle verkwisting van Zijn gaven

Het thema duurzaamheid staat al jarenlang hoog op de agenda. Volgende maand vindt in Parijs een nieuwe klimaattop plaats. Men wil komen tot een wereldwijd klimaatverdrag met vergaande doelstellingen ten aanzien van de uitstoot van CO².

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Ook kerken houden zich met dit thema bezig. De paus presenteert de eerder dit jaar zijn klimaatencycliek "Laudato Si". De Raad van Kerken in Nederland kwam met een oproep aan de Nederlandse regering om zich maximaal in te spannen voor een ambitieus klimaatakkoord. De Protestantse Kerk in Nederland zette dit thema op de agenda van de deze maand te houden synodevergadering. Het gaat hier ongetwijfeld over belangrijke zaken. De wereldbevolking is in een eeuw tijd omvangrijk gegroeid en door het steeds stijgende welvaartsniveau (in de westerse wereld en daarbuiten) neemt de milieubelasting aanzienlijk toe. De grote vraag naar energie leidde tot een forse uitstoot van CO₂, die naar alle waarschijnlijkheid wereldwijd gevolgen heeft voor het klimaat.

De stijging van de zeespiegel bedreigt laaggelegen gebieden op deze wereld, waartoe zeker ook West-Nederland gerekend moet worden. In China neemt de luchtverontreiniging in de grote steden dramatische vormen aan.

Uiteraard gaat het hier om uiterst complexe processen, die ook met veel onzekerheden omgeven zijn. Maar dat neemt niet weg dat overheden, bedrijven en consumenten hun verantwoordelijkheid moeten beseffen. Dat geldt zeker in de

rijke landen die het meest verbruiken van de mondiale hulpbronnen.

Achtste gebod

Ligt het ook op de weg van de kerken om zich hiervoor in te zetten? Ongetwijfeld geldt dat ons economisch handelen en ook ons omgaan met de natuur niet ethisch neutraal is. Een mens moet eens rekenenschap geven van al zijn daden.

De Heidelbergse Catechismus zegt in zondag 42 dat God in het achtste gebod ook verbiedt 'alle misbruik en verkwisting Zijner gaven'. Dat noodzaakt ons tot een zuinig omgaan met hetgeen deze aarde ons biedt: voedsel, energie, grondstoffen enz. Het moet zowel gaan om het bouwen als om het bewaren (Gen. 2:15).

Duurzame productie, energiebesparing, hergebruik en beperking van de afvalstroom zijn daarom van wezenlijk belang. Dat zijn omvangrijke processen die zich niet zo gemakkelijk laten sturen. Toch kan iedereen daar vaak wel een (kleine) bijdrage aan leveren. Zoals we ook bij onze aankopen de vraag moeten stellen in hoeverre er rekening gehouden wordt met de zondag.

Horizontalisering

Maar het zou volstrekt verkeerd zijn om het christelijk geloof te reduceren tot een

milieugodsdienst. Dan wordt de vraag naar de ware kerk vervangen door die naar de groene kerk. Een dergelijke horizontalisering van kerk en godsdienst moet beslist worden afgewezen.

Soortgelijke ontwikkelingen hebben zich vaker voorgedaan. Een halve eeuw geleden was de opstelling van veel kerken en bijvoorbeeld ook van de Wereldraad van Kerken primair gericht op allerlei sociaal-politieke strijdpunten. In de kerk en ook in de prediking ging het toen vooral om sociale rechtvaardigheid en om de strijd tegen kernbewapening, apartheid en het NAVO-bondgenootschap.

Zonder te beweren dat dergelijke vragen onbelangrijk zijn, geldt natuurlijk wel dat in de kerk de verticale dimensie centraal moet staan: 'Hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?' Als die levensvraag niet of nauwelijks meer aan de orde komt, als in de kerk eigenlijk niet meer gesproken wordt over onze hemelhoge schulden opzichte van onze Schepper en van de schuldvergeving en verzoening die te vinden zijn in het bloed van de Gekruisigde, dan ontbreekt juist datgene waar het in de kerk om moet gaan.

Een dergelijk horizontalisme is vanouds kenmerkend voor de vrijzinnigheid. In later jaren kwamen we dat ook tegen in de hervormde midden-orthodoxie en op de duur eveneens in de Gereformeerde Kerken. Nu zie je hier en daar in de brede gereformeerde gezindte ook tendensen in die richting. Helaas wel.

Gebruiksrecht

Uiteraard is daarmee milieuzorg niet van de agenda afgevoerd. Niet van de politieke agenda en niet van de agenda van de individuele burger. Ook in de kerk dient dit aan de orde te komen. We noemden al Zondag 42 van de catechismus. En hoeveel Bijbelteksten zijn er niet die ons bepalen bij de grootheid van de Schepping.

De notie van het rentmeesterschap is daarbij van wezenlijk belang. De mens is geen eigenaar van deze wereld, hij heeft slechts een gebruiksrecht. 'Al d' aard' en alles wat zij geeft, met al wat zich beweegt en leeft, zijn 't wettig eigendom des HEEREN', zegt de psalmdichter.

Daarbij hoeft het ons niet te verbazen dat deze aarde slijt. Het gaat immers naar het einde. Maar ook naar een nieuw begin. In het nieuwe Jeruzalem 'zal niet inkomen iets dat verontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen spreekt, maar die geschreven zijn in het boek des levens des Lams' (Openb. 21:27).

De stijging van de zeespiegel bedreigt laaggelegen gebieden op deze wereld, waartoe ook West-Nederland gerekend moet worden.

Vier eeuwen catechismusprediking [4]

ds. J.M.D. de Heer,
Middelburg

Legt dr. W. Verboom de Catechismus aan als toetssteen of zijn eigen interpretatie van de Heidelberger? Dat is, kort gezegd, de vraag die we nu moeten stellen. Drie vragen hangen hiermee samen. De eerste is: Wie stelt de vragen in de Catechismus en wie geeft de antwoorden? De tweede is de verhouding tussen Zondag 1 van de Catechismus en de overige zondagen. De derde vraag gaat over de drie stukken uit vraag en antwoord 2.

Historisch gezien heeft Verboom het bij het rechte eind als hij stelt dat de catechismusvragen aan de kinderen worden gesteld en dat de kinderen antwoord geven. Zo is de Catechismus bedoeld en zo is hij gebruikt in kerken en op scholen.

Hiermee is echter niet alles gezegd. Heel nadrukkelijk komt de vraag aan de orde wat dit betekent voor het kind zelf. Verboom is hier helder in. Het kind is een beloftekind, dat al lerend de inhoud van het geloof zich eigen maakt. Dat is niet het werk van het kind zelf, maar van Gods Geest.

Het zal de oplettende lezer opvallen dat de doodstaat van het kind als vrucht van de zondeval hier niet aan de orde komt. We zeggen niet dat Verboom die ontkent, maar wel dat het binnen zijn theologie niet of nauwelijks functioneert. En dat vinden we

Heidelberg

een ernstige zaak. Het betekent ook dat er niet of nauwelijks gesproken wordt over de noodzaak van de levendmaking. De kinderen worden zo niet snel opgeroepen om te bidden om een nieuw hart. De gevolgen van zijn benadering zijn dus fors! En, naar onze overtuiging, niet toelaatbaar.

Niet eenvoudig

We zien inmiddels dat het niet eenvoudig is om te stellen: we nemen de Catechismus als uitgangspunt. Want, met dat we dat doen, lezen we de Catechismus door een bepaalde bril. Mijn bril, zo stelt Verboom, komt overeen met de Catechismus zelf.

De emeritus hoogleraar draagt voor deze stelling verschillende argumenten aan uit andere catechismussen uit de tijd van de Reformatie. Die argumenten hebben we nauwkeurig willen lezen! Het is ook een onderwerp waarin Verboom zich gedurende velen jaren heeft verdiept. Toch komt het ons voor dat Verboom teveel in zijn argumenten legt. Zeker hadden de Reformatoren een hoge opvatting van verbond en doop. Vanuit de vaste grond van Christus' offer spraken ze ruim over de waarde van het verbond, dat zich ook tot kinderen uitstrekt. Maar tegelijkertijd hadden ze er voluit oog voor dat er tweeërlei kinderen des verbonds waren. We hadden graag gezien dat dr. Verboom meer had overgenomen van zijn hervormde voorganger ds. I. Kievit.

Verboom gaat naar onze overtuiging erg ver als hij de kinderen van de gemeente zo onbepaald als verbondskinderen ziet. Zeker stelt hij dat het geen automatisme is dat zo'n kind een kind van God is. Maar aan de andere kant komt Verboom daar wel dicht bij, juist omdat de doodstaat van de mens, ook die van het kind, niet functioneert! Dit maakt ons ongerust.

Ongerustheid

Deze ongerustheid wordt groter als we de consequenties zien van Verbooms visie voor zijn uitleg van de Catechismus. Het brengt ons bij de tweede vraag: Wat is de verhouding tussen Zondag 1 en de overige zondagen? Ursinus schrijft in zijn "Schatboek" zo helder dat in vraag 1 het doel van de ware godsdienst, de enige troost, wordt aangewezen. In vraag 2 worden de middelen aangewezen om dat doel te bereiken. Het doel wordt het eerst genoemd, opdat wij het voortdurend voor ogen zou-

Aldus zult gij Zijner daarbij gedenken...

den hebben. Het wordt het laatst verkregen en daar is een weg aan verbonden. Die weg tot de troost laat hij dan veelbetekend beginnen met de vraag: Waaruit kent gij uw ellende? Uit de wet Gods.

Hieraan ligt de overtuiging ten grondslag dat God door de wet de zondaar in de schuld brengt, om hem zo toe te bereiden voor Gods genade in Christus. Deze orde van wet en Evangelie is wezenlijk in de prediking van de reformatoren. In de Catechismus is de invloed van Luther en zijn leerling Melanchthon zichtbaar. Maar ook bij Calvijn vinden we dit punt helder terug. Zonder de ontdekkende werking van de wet blijft de mens in zijn eigenwaan overeind staan. Hij is geen geschikt voorwerp voor Gods genade als hij niet vernederd wordt, zo stelt Calvijn. Ursinus spreekt dit na als hij zegt dat mensen geen bekwame hoorders van het Evangelie zijn als ze hun zonden en ellende niet kennen. Door de verkondiging van de wet wordt het Evangelie van genade voorbereid.

Meewegen

We zouden zeggen: duidelijker kan het niet, maar waarom laat Verboom deze wezenlijke zaken niet meewegen? Daarom kunnen we niet anders dan constateren dat Verboom onvoldoende recht doet aan de orde van wet en Evangelie. Dat komt omdat hij de hele catechismus gegroepd wil zien rondom de ene kern van de ware troost.

(wordt vervolgd)

“

Vraag: Wat is het voornaamste en hoogste doel van de mens?

Antwoord: Het voornaamste en het hoogste doel van de mens is om God te verheerlijken en zich eeuwig en volkomen in Hem te verheugen.

DE GROTE CATECHISMUS
VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden',
Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

Het doel van de Inzetter van het Heilig Avondmaal wordt zowel in de Evangelieën als in 1 Kor. 11 duidelijk omschreven met: 'doet dat tot Mijn gedachtenis'. Totaal afhankelijk als de godvruchtige avondmaalganger is van de bediening van de Heilige Geest, beseft hij goed dat deze Geest ook hierbij middellijk werkt. De zegen en de troost hangen daarmee dus ten nauwste samen. Daarom zeggen onze vaders ook dat, willen 'we tot onze troost des Heeren Avondmaal houden ons vóór alle dingen nodig is':

1. dat we ons tevoren recht beproeven:
 - of ons onze zonden van harte leed zijn
 - of wij in Christus geloven
 - of dat blijkt in onze wandel.
2. dat we het tot dat (doel)einde richten waartoe het de Heere Christus heeft ingezet, namelijk tot Zijn gedachtenis. Hieruit moge duidelijk zijn dat er dan uitgangen van het hart naar de Middelaar aanwezig zijn. De Middelaar voor Wie plaats gemaakt wordt.

Opmerkelijk dat onze vaders in het avondmaalsformulier deze overdenking vervolgens aan het einde van het onderwijzende gedeelte niet overlaten aan ieder persoonlijk. Maar ze geven daar gericht en herderlijk leiding aan. Nooddruftigen worden dan als het ware bij de hand genomen en krijgen vanuit de Schrift onderwijs. Laten 'bezwaarde en verslagen harten', die zichzelf nergens kunnen brengen, nu maar op deze manier overdenken: 'aldus zult gij Zijner daarbij gedenken'. Door de lengte van het formulier en misschien ook door een zekere tijdsdruk komen deze passages nogal eens in het gedrang. Wat zeer te betreuren is en tegen de uitdrukkelijke bedoeling van de mooiste voorbereidingspreek die we hebben, namelijk ons diep bevindelijke formulier. Op welke wijze wordt de overdenking dan pastoraal gestuurd? Gods Sion wordt op weg naar de dis en tijdens de bediening opgeroepen: overdenk nu toch vier zaken in uw hart:

1. **het werk van de Borg:**
 - wat ik verdien: HC vraag en antwoord 12
 - wat Hij deed
 - wat de vrucht van Zijn werk is.
2. **de woorden van de Borg:** na de instellingswoorden uit de Evangelieën wordt de Borg Zelf sprekende ingevoerd en zegt Hij zo persoonlijk en teer: '...deze Mijn hartelijke liefde en trouw jegens u, dat Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood had moeten sterven...'
3. **de gemeenschap met de Borg:** Hij heeft door Zijn dood de oorzaak van onze eeuwige honger en kommer, namelijk de zonde, weggenomen, en ons de levendmakende Geest verworven; opdat wij door die Geest... met Hem waarachtige gemeenschap zouden hebben...
4. **de gemeenschap rond de Borg:** dat wij door die (levendmakende) Geest onder elkaar verbonden worden... om Christus onzes lieven Zaligmakers wil, Die ons tevoren zo uitnemend heeft liefgehad, allen samen één lichaam zijn, wat in woorden en daden zal blijken.

Wanneer er nogal eens geklaagd wordt over het gemis aan troost bij de avondmaalsbediening, zullen we dan eens onderzoeken hoe het met de praktijk van de zelfbeproeving - de voorbereidingspreek en de voorbereidingsweek - gesteld is én hoe het met de overdenking is van deze vier zaken als praktijk van het liefdesbevel 'doet dat tot Mijn gedachtenis'.

Want 'aldus zult gij Zijner daarbij gedenken' kan niet zonder troost blijven. Daar staat er Eén Borg voor.

v. A.

Morsen met water

In het Nederlands Dagblad (30-10) stond een boeiend vraaggesprek met prof. F. van der Pol. Prof. Van der Pol is inmiddels emeritus hoogleraar van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, zijn wortels liggen echter in de Gereformeerde Gemeenten. Uiteraard kwam zijn overstap naar een andere kerk aan de orde. Een belangrijk punt was de visie op de doop. Van der Pol citeert een predikant uit onze gemeenten die gezegd zou hebben: 'Als je niet wedergeboren bent, is de doop morsen met water'. Op dat punt haakte hij af.

ds. W. Visscher,
Amersfoort

Deze uitdrukking, 'de doop als morsen met water', had ik nog nooit gehoord. Maar de eerlijkheid gebiedt wel te zeggen dat er onder ons soms hele ernstige uitspraken over de doop worden gedaan. Wijlen ds. J. van Haaren wees er ooit eens op dat onderschatting van de doop onder ons helaas veel voorkomt. Sommigen denken dat de doop voor onbekeerde mensen alleen maar een 'zegel in hun verdoemenis is'. God zou dan met de doop iets negatiefs hebben gegeven.

Dat is echter niet de betekenis van de doop. De Heere zet in de doop een krachtig uitroepteken achter het positieve Evangelie van het behoud van verloren mensen. Het is echter wel nodig dat we steeds proberen om zorgvuldig te zijn in ons woordgebruik. Laten we toch nimmer aanleiding geven om gering te denken over

de doop. In alles moet ons woordgebruik naar de regel van de Schrift zijn. Onderschatting van de doop en 'morsen met water' zijn geen begrippen die daarbij passen. Laten we ze niet gebruiken, ze komen in de Bijbel en de belijdenis niet voor.

Beoordeling

Zouden dergelijke dingen dan niet gezegd kunnen zijn? Vanzelf is dit in een persoonlijk gesprek wellicht gezegd. Maar mag je zulke dingen een heel kerkverband nadragen? Kijk, als we een indruk willen krijgen over het denken over de doop in onze gemeenten, dan lijkt het mij goed om bijvoorbeeld eens na te gaan wat iemand als ds. G.H. Kersten of ds. A. Vergunst hierover gezegd en geschreven hebben. Daar hoeft iemand het nog niet mee eens te zijn, maar het zijn wel mannen die een stempel hebben gezet op onze gemeenten en die zulke merkwaardige uitspraken ook niet

voor hun rekening zouden nemen. Het is net iets te gemakkelijk om een hele kerkformatie iets aan te rekenen wat een enkeling uit die kring mogelijk heeft gezegd. We doen er beter aan om een stroming te beoordelen aan de hand van uitspraken van haar beste vertegenwoordigers. En als het dan gaat over bijvoorbeeld de doop der jonge kinderen en de afwijzing ervan, dan kan ik het mezelf heel gemakkelijk maken door enkele evangelische mensen te noemen. Als ik Philpot lees en naga wat hij schrijft over zijn doop door John Warburton, dan deel ik zijn opvatting niet, maar ik krijg wel een indruk hoe diep en zuiver bepaalde dingen kunnen liggen. Voor Philpot was de geloofsdoop echt iets wezenlijks, hoewel hij dat nooit naar anderen toe op de spits heeft willen drijven. Vanuit het gereformeerd belijden deel ik zijn visie niet, maar ik krijg wel een zuiver inzicht in het grondmotief van zijn gedachten. Daarom vind ik het jammer dat Van der Pol, vroeger dooplid te Ridderkerk, dergelijke dingen in de krant laat opnemen.

Verbond

Wat is dan wel de gereformeerde visie op de doop? Onze catechismus zegt luid en duidelijk dat de kinderen in het verbond van God begrepen zijn. We dopen omdat God Zijn verbond onder ons wil openbaren. En daardoor worden wij apart gezet. Zoals ooit eenmaal Izak en Rebekka hun twee kinderen (Ezau en Jakob) besneden hebben, zo ook dopen wij onze kinderen. En daarbij hebben Izak en Rebekka niet gezegd dat Ezau de mindere zou dienen. Ze hebben gehoorzaam gedaan wat God van hen heeft geëist. En het heeft ze heel veel pijn gedaan dat Ezau moed- en vrijwil- lig een andere weg is gegaan in zijn leven (Gen. 26:35).

Het verbond, zo vallen we Calvijn bij, heeft een inwendige en een uitwendige zijde. Ezau bekommerde zich niet over Gods goedheid en verdraagzaamheid in zijn leven. Aan de andere kant was Jakob van nature niet beter. Maar de Heere zag in Zijn verkiezende gunst, reeds van eeuwigheid, naar hem om. En in de doop geeft de Heere Zijn kerk een krachtige troost dat Zijn welbehagen zal voortgaan, van geslacht tot geslacht.

Aan God hoeven we niet te twijfelen. De doop verkondigt zichtbaar: Gods gunst voor verloren mensen. Het is dus zeker geen gemors met water. Het is een teken en zegel van Gods verbond. Tot troost van Zijn kerk en tot aansporing voor allen om die God te zoeken. Ook vandaag.

Het merg van het Evangelie [6]

J.H. Madern,
Bergambacht

We beginnen in deze aflevering met het inleidende hoofdstuk van "The Marrow". Fisher laat daarin zien dat zijn boek gaat over de verbondsleer en de wet.

Fisher begint "The Marrow" in een inleidend hoofdstuk met een gesprek tussen de vier gefingeerde personen. Nomista spreekt over de Tien Geboden, de zedelijke wet, die 'een regel des levens behoort te zijn voor een gelovige'. Evangelista vraagt aan hem: 'Maar welke wet bedoelt u?' Nomista vraagt onthutst: 'Welke wet? Zijn er dan meer wetten dan één?' Evangelista gaat uitleggen dat er veel wetten in Gods Woord worden genoemd. Ze kunnen echter alle worden ondergebracht onder drie wetten: 'De wet der werken, de wet des geloofs en de wet van Christus'.

Nomista weet niet wat hij hoort. Hij kent alleen de zedelijke wet, de Tien Geboden. Die wet is toch een regel des levens voor de gelovige? Evangelista vraagt hem of de Tien Geboden een regel des levens zijn als de 'wet der werken of als de wet van Christus?' Antinomista mengt zich in het gesprek en zegt 'dat de Tien Geboden in geen enkel opzicht voor een gelovige een regel des levens moeten zijn; want Christus heeft hem daarvan verlost'. Evangelista antwoordt dat de wet der Tien Geboden 'zoals die de inhoud is van de wet van Christus voor een gelovige juist wel een regel des levens behoort te zijn'.

Antinomista en Nomista zijn met hun leer over de wet van de waarheid afgedwaald. Maar Evangelista gaat nog verder: '(...) voor zover iemand de ware kennis van de drieërlei wet mist, hij ook in die mate verstoken is van de ware kennis van God en van zichzelf (...). Deze zin wijst op de rode draad van "The Marrow".'

Het recht der wet

Heel het boek gaat dus over de ware kennis van deze 'drieërlei wet', omdat dit het middel is tot de ware kennis van God en van zichzelf. Vanzelf komt nu de vraag boven wat Fisher bedoelt met 'drieërlei wet?' Er is toch maar één wet? Die wet was Adam ingeschapen, het was als het ware zijn heilig kompas in de staat der rechtheid. Liefde was en is de vervulling van de wet. God lief te hebben boven alles en de naaste als zichzelf.

God beloofde de mens op gehoorzaamheid aan Zijn gebod het eeuwige leven. Het is echter diezelfde wet die na de verbreking van het werkverbond de mens schuldig stelt en vervloekt. Die wet is door 'het vlees krachteloos' geworden, schrijft Paulus in Romeinen 8:3. Maar die wet heeft 'het recht der wet' niet verloren (Rom. 8:4). Die heilige wet eist nog steeds volmaakte gehoorzaamheid van de gevallen mens, al kan die mens aan die eis niet meer voldoen (zie vraag 9, Zondag 4).

Met het 'vlees' bedoelt de Schrift ons verdorven bestaan. Nu is de mens zelf de oorzaak dat de wet het leven niet meer kan schenken. Gods onkreukbaar en heilig recht eist gehoorzaamheid

wat de mens vóór de val kon volbrengen. De zondeval heft deze eis niet op. Hoe moesten de uitverkorenen nu zalig worden? 'Want hetgeen der wet onmogelijk was..', zegt Romeinen 8:3. Dit is het punt waar Evangelista zijn vragenstellers wilde brengen.

Maar als een trouwe dienaar laat Evangelista zijn hoorders hier niet achter. Hij heeft ze eerst 'het recht der wet' willen leren, om vervolgens te kunnen wijzen op Christus Die 'het recht der wet' heeft vervuld. Zie ook kanttekening 14 bij Romeinen 8: '(...) welchen eis Christus voor ons vervuld heeft'. En dan wijst de kanttekening naar Galaten 3 en 4.

God beloofde de mens op gehoorzaamheid aan Zijn gebod het eeuwige leven. Het is echter diezelfde wet die na de verbreking van het werkverbond de mens schuldig stelt en vervloekt.

Duidelijk is dat Fisher met 'drieërlei wet' niet bedoelde dat er drie verschillende wetten zijn tot de zaligheid. Boston legt uit dat hier het woord 'wet' ziet op 'verbond'. Dus, wanneer Fisher naar Romeinen 3:27 de Bijbelse woorden 'wet der werken' en 'wet des geloofs' gebruikt, bedoelt hij het verbond der werken en het verbond der genade. Comrie (of zijn uitgever) vermeldde daarom op het titelblad van het "Mergh" dat het boek handelt over 'de leere van Godts verbonden'. Met de 'derde wet' bedoelde Fisher de 'wet van Christus' (Gal. 6:2). Dat is diezelfde wet als de wet van de Sinā, maar door Christus vervuld en ontdaan van zijn vloek. Daarom kan God weer barmhartig zijn, maar uit het genadeverbond, niet meer uit het werkverbond. Uit louter genade ontvangen Gods kinderen deze liefdeswet als een regel der dankbaarheid.

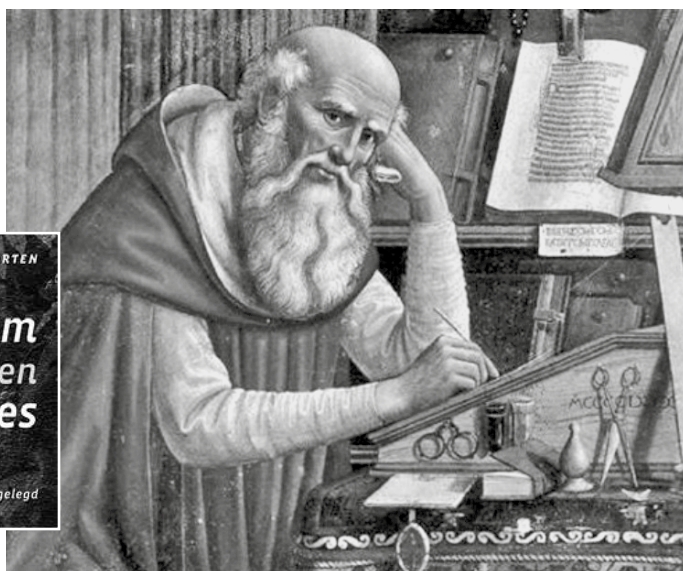
(wordt vervolgd)

N.a.v. "Het merg van het Evangelie; met aantekeningen van Thomas Boston", Edward Fisher, uitg. Brevier, Kampen, ISBN 978 949 158 3667, 428 blz.; € 39,90.

Neem en lees

Deze maand verschijnt het vierde boek van Evert Barten, "Neem en lees", een bewerking van de Belijdenissen van Augustinus. Zes vragen aan hem.

Augustinus

Wat heeft je bewogen om geschriften van reformatoren en oudvaders te bewerken?

In de zomer van 2011 las ik de Viervoudige Staat van Thomas Boston. Al eerder had ik delen van dit boek gelezen, maar nu trof het me opeens hoe compleet het is. En dat Boston heldere antwoorden geeft op tal van vragen. Vragen die jongeren stellen, wist ik vanuit mijn werk als jongerenredacteur bij het Reformatorisch Dagblad. Eigenlijk zou iedereen dit boek moeten lezen, dacht ik. Maar ja, wie leest er tegenwoordig nog een boek van ruim 400 pagina's?

Toen ontstond het idee om de tekst te bewerken tot een eigentijdse jongerenversie. Via ds. A. Schreuder kwam ik bij uitgeverij Den Hertog terecht, die er een uitgave in zag. Dat in amper vier jaar tijd ook "Het zien op Jezus" van Ambrosius, de "Institutie" van Calvijn en de "Belijdenissen" van Augustinus zouden volgen, kon ik toen niet bedenken.

Je hebt nu vier bewerkingen gemaakt. Waarom heb je juist die geschriften uitgekozen?

Als het om Boston gaat, spreekt me zijn

radicaliteit en bewogenheid erg aan. Hij laat geen spaander heel van mij als mens: totaal verdorven. Aan de andere kant spreekt Boston zo ruim over de liefde van God in Christus. Wat een ruimte voor zo'n hoopje vuil, dat het verdient om weggegooid te worden, maar dat door genade een vruchtdragende tak aan de ware Wijnstok Christus worden kan.

"Het zien op Jezus" is een totaal ander boek. De schrijfstijl is verheven, bijna poëtisch. Prachtig hoe Ambrosius de taal gebruikt om zijn lezer een blik op Christus te gunnen. Ik dacht: wat is het nodig en goed om jongeren te laten lezen over de Heere Jezus, de Persoon om Wie het moet gaan in het leven. Maar mag ik er direct iets aan toevoegen? Dat ik ook ervaren heb dat Hij de meest verborgen Persoon is. Ook na het schrijven van zo'n boek moet ik zeggen: 'Wie is Hij, Heere, opdat ik Hem kennen mag!'

Toen we na "Zicht op Jezus" nadachten over een mogelijk vervolg, kwam de "Institutie" naar voren. Drijfveer voor mij was dat dit werk van Calvijn vaak aangehaald wordt in preken, maar dat jongeren het,

alleen al qua omvang, niet snel zullen lezen. Het was een uitdagende klus om ruim 1400 pagina's in amper 200 pagina's te persen.

Daarna volgde de "Belijdenissen" van Augustinus. Ik moet eerlijk bekennen dat ik het boek zelf nog niet goed kende. Maar tijdens de bewerking ervan trof het me dat een kerkvader, uit de Vroege Kerk, zo actueel is.

Tegelijk merk ik steeds weer hoe belangrijk het is dat het schrijven van zo'n boek alleen vanuit een innerlijke overtuiging gedaan kan worden. Zonder dat was het bij alle vier niets geworden, daarvan ben ik overtuigd. En daarom kan ik ook alleen maar dankbaar zijn dat ze er nu mogen zijn.

Hoe pak je het aan om omvangrijke werken in minder dan 200 bladzijden weer te geven?

Als ik een stukje gelezen heb uit het origineel, bedenk ik daarbij een vraag die een jongere zou kunnen stellen. Daarna laat ik de oorspronkelijke auteur de vraag beantwoorden in hedendaags taalgebruik. Eigenlijk is het heel eenvoudig en hoeft ik alleen maar in gewone woorden na te zeggen wat godgeleerde mensen eeuwen geleden al schreven.

Welke doelgroep heb je voor ogen?

Bij het schrijven houd ik steeds een jongere van pakweg 14 jaar voor ogen. Die zou de boeken, met een beetje inspanning, moeten kunnen lezen en begrijpen.

Krijg je reacties van lezers en wat doet dat met je?

Ik heb veel reacties gekregen, zowel van jongeren als van ouderen. Daaruit blijkt dat eenvoudige taal niet alleen jongeren dient, maar ook veel ouderen. Een meisje had "Op leven en dood" gelezen. Althans, ze was begonnen. Maar het werd haar zo bang, dat ze er niet meer van kon slapen. Dat was een van de momenten waarop ik verwonderd dacht: Zou de Heere het werkelijk willen zegenen? En dan is er hoop: God werkt, óók onder jongeren!

Ben je weer met iets nieuws bezig?

Misschien gaan we aan de slag met het boek dat Luther schreef over de Galatenbrief. Maar ook hiervoor geldt dat de Heere de innerlijke overtuiging, energie en gezondheid moet geven. Of het wat wordt, hangt niet van mij af. En ook de zegen op het werk kan alleen van boven komen. Het is zoals Calvijn zijn levenswerk zo treffend besluit: God lof.

En nu heeft Benthuisen een Ledeboergang

Ooit werd ds. Ledeboer verguisd en vervolgd, beboet en in de gevangenis gezet. Zijn gemeente bleef om hem heen staan. Het is 175 jaar geleden. En nu heeft Benthuisen een Ds. L.G.C. Ledeboergang.

L. Vogelaar,
Scherpenzeel

Hoe was het op vrijdag 13 november 1840 in Benthuisen? De predikant was geschorst omdat hij zich niet kon onderwerpen aan onbijbelse regels in het kerkelijk leven. Het bericht zal als een lopend vuurtje zijn rondgegaan in het dorpje en langs de boerderijen en arbeidershuisjes in het omringende polderland.

De spanning moet groot geweest zijn. Wat zou de dominee nu doen? Dat bleef niet onduidelijk: op zondag 15 november ging hij naar de kerk om Gods Woord te prediken. Toen het hem werd belet, wilde hij geen tumult in het bedehuis. Hij draaide zich om, liep naar buiten, stak de Dorpsstraat over en preekte daar in het huis dat hij nog maar pas had gekocht. Even verderop, aan diezelfde kant van de straat, werd in 1850 een kerkje gebouwd. En daar komt de gemeente nog steeds bijeen, nadat in 1922 en 1995 een nieuwe kerk in gebruik werd genomen.

Naambord

Tussen de kerk en verenigingsgebouw Ontmoeting loopt een pad, recht op het

huis van diaken J. Verheul af. Op de plaats van het verenigingsgebouw was vroeger zijn supermarkt gevestigd. Een naam had het pad tot op heden niet.

De 13e november 2015 viel op een vrijdag net als 175 jaar geleden. In aanwezigheid van een aantal kerkenraads- en gemeentelieden onthulden twee kinderen uit de gemeente, Justin en Marit Verheul, om 16.00 uur een bordje met een naam: 'Ds. L.G.C. Ledeboergang'. Eronder: '(1808-1863) Predikant'.

Dat was 175 jaar geleden ondenkbaar geweest, in de tijd dat burgemeester W. van Galen alle moeite deed de vorming van een gemeente door ds. Ledeboer te voorkomen. Hij kon het niet tegenhouden, en het Woord mag hier al vele jaren in vrijheid worden gebracht.

Wie langs het bordje loopt, ziet achter de kerk nóg iets wat de Heere gaf. Daar staat een School met de Bijbel. Ook dat was ondenkbaar toen in 1842 zeven kinderen in een huis les kregen en opeens het voltallige college van burgemeester en wethouders met de veldwachter binnenstapte om er een eind aan te maken...

Twee kinderen uit de gemeente, Justin en Marit Verheul, onthulden om 16.00 uur een bordje met een naam: 'Ds. L.G.C. Ledeboergang'. Eronder: '(1808-1863) Predikant.'

Herdenkingsdienst

Ds. H.A. van Zetten is de achtste predikant van de gemeente sinds 1840, en de 37e sinds 1574, want zo ver gaat de geschiedenis feitelijk terug. Ds. Ledeboer wilde helemaal geen nieuwe gemeente stichten, hij wilde in het voetspoor van de oude Gereformeerde Kerk gaan, en de meerderheid van zijn kudde volgde hem.

Tijdens de herdenkingsdienst in de avond van de 13e november werd artikel 27 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis voorgelezen, 'Van de algemene christelijke kerk.' Ds. Van Zetten bediende het Woord uit Jeremia 14:7-9: 'Hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, o Heere! doe het om Uws Naams wil (...) wij zijn naar Uw Naam genoemd, verlaat ons niet.'

Deze tekst spreekt van 'Jeremia's voorbede in tijden van verval', en de Benthuiser gemeente werd bepaald bij drie zaken:

1. hij eigent de schuld,
2. hij verwacht het van God,
3. hij volhardt in het gebed.

Namens de classis Gouda sprak de consultant, ds. G.W.S. Mulder. Beide predikanten citeerden treffende dichtregels van ds. Ledeboer.

Prekenbundel

In 1990 en 2005 verscheen een jubileumboek over de geschiedenis van de gemeente in Benthuisen. Ditmaal is een bundel vervaardigd waarin van de acht predikanten uit de achterliggende 175 jaar een preek of meditatie is opgenomen, voorafgegaan door een korte levensschets. Ook is de brochure 'Ledeboer herdenkt' uit 1938 erin opgenomen.

Na beëindiging van de dienst overhandigde diaken J. Verheul de eerste exemplaren van het boek "Leer mij Uw Woord verstaan" achtereenvolgens aan M.G. Mulder (namens de kleinkinderen van ds. A. van Stuijvenberg), aan een zoon van ds. C. Vogelaar en aan ds. G.J. van Aalst, ds. A.J. Gunst en ds. A.B. van der Heiden. De weduwe van ds. F. Harinck was verhinderd, omdat ze een operatie onderging. Het boek is een waardige herinnering aan de mijlpaal die mocht worden bereikt.

De bundel "Leer mij Uw Woord verstaan" telt 177 pagina's en is voor € 15,00 (incl. portokosten) te bestellen of voor € 12,50 af te halen bij koster M. Havenaar (naast de Ledeboergang), tel. 079-3315823, e-mail rishavenaar@kpnmail.nl. Het boek uit 2005 waarin de geschiedenis van de gemeente is beschreven, is daar ook nog verkrijgbaar, voor € 7,50.

Synode-kerk te koop

De Generale synode van ons kerkverband vergadert sinds 1944 bijna zonder uitzondering in Utrecht. Een uitzondering was bijvoorbeeld 1968, toen de synodevergadering in Dordrecht plaatsvond. De plaats van samenkomst in Utrecht is wel aan wisselingen onderhevig geweest. Sinds 1971 vergaderde de synode in het huidige kerkgebouw aan de Catharijnekade. De band tussen de synode en de kerkelijke gemeente van Utrecht is daardoor hecht. Nu staat het kerkgebouw te koop. Hoe zal het verder gaan?

Reden tot verkoop

In september heeft de kerkenraad - gehoord de mansledenvergadering - het besluit genomen om de kerk te koop aan te bieden.

Het principebesluit tot verkoop van de Westerkerk maakt onderdeel uit van de planvorming om te verhuizen naar een ander, functioneler en onderhoudsvriendelijker gebouw. De ledenvergadering van 16 september heeft bijna voltallig ingestemd met het principebesluit om de Westerkerk, met het oog op dit voornemen, te koop te zetten.

Er zijn verschillende redenen die geleid hebben tot planvorming om de Wes-

terkerk te verlaten en op zoek te gaan naar een andere locatie: de beperkte parkeerruimte in de nabije omgeving van de kerk; de verminderde bereikbaarheid van het centrum van Utrecht; de toenemende drukte in de stad vanwege de wekelijkse koopzondag en de hoge energie- en onderhoudskosten, die voor de gemeente op lange termijn niet op te brengen zijn. Daarnaast is het gebouw, sinds de vorming van de Gereformeerde Gemeente van Houten te groot voor de Utrechtse gemeente.

De gemeente heeft het voornemen om op termijn te verhuizen naar een kleiner kerkgebouw in het westen van Utrecht, omdat de meeste gemeenteleden ten zuidwesten van het stadscentrum wonen.

De Gereformeerde Gemeente van Utrecht kocht de Westerkerk in 1966. De eerste dienst werd gehouden op 9 maart 1967. Daarvoor kwam de gemeente samen in een gebouw aan de Boothstraat.

Binnen welke termijn

Het gaat om een principebesluit tot verkoop van het kerkgebouw. Naast dat de verkoop geruime tijd in beslag kan nemen, zullen ook het overleg en de planvorming rond eventuele herbestem-

ming van het terrein met het gebouw de nodige tijd vragen. Ook de planvorming rond een nieuw kerkgebouw vraagt de nodige tijd. In deze planvorming is er ook aandacht voor het eventueel vergaderen van de synode in Utrecht in de toekomst. Daarover vindt ook overleg plaats met het deputaatschap Vertegenwoordiging en Voorlichting.

Of de plannen allemaal definitief doorgang zullen vinden, is nog een vraag waarop door mensen geen antwoord te geven is.

Op dit moment is de verwachting dat de synodevergadering in 2016 nog op de vertrouwde plaats kan plaatsvinden.

ds. L. Terlouw, De Meern

Boekennieuws

n.a.v. **Het beste Kompas** van D.J. Vogelaar
Uitgeverij de Banier
ISBN 978 94 6278
2723, 384 pag.;
€ 16,95.

Het beste Kompas

Van de hand van ouderling D.J. Vogelaar te Krimpen aan den IJssel verscheen een jongerendagboek bij de geloofsleer "Het beste Kompas". Het boek is bedoeld voor de leerlingen van groep 8 en de eerste drie leerjaren van het voortgezet onderwijs. Gezien de moeilijkheidsgraad lijkt dit dagboek ook voor hogere leerjaren nog wel geschikt. Vanwege niveauverschillen blijft het lastig om precies een leeftijd aan te geven. Dit dagboek wil een eerste kennismaking bieden met de geloofsleer. Vanwege zijn jarenlange ervaring als catecheet constateert broeder Vogelaar dat de kennis op dit gebied onrustbarend afneemt. Wie zou zijn zorg niet delen? Wij juichen zijn initiatief toe om jongeren daar via een dagboek dagelijks mee bezig te laten zijn. Het komt hem daarbij van pas dat hij gewend is met jongeren om te gaan, zowel op school en in de kerk.

De auteur volgt de lijn van het vragenboekje van ds. A. Hellen-

broek. Hij behandelt de Bijbelteksten, die ds. A. Hellenbroek geeft ter onderbouwing van de antwoorden. Dit maakt dat zijn dagboek direct aansluiting vindt bij de catechese, die onze jongeren ontvangen. Natuurlijk kan er van de datum afgeweken worden, zodat jongeren zich thuis nog in het behandelde onderwerp op de catechisatie kunnen verdiepen. Ook zorgt deze lijn voor een evenwichtige verdeling van behandelde Bijbelteksten. Het heeft een mooie structuur. Zoals in Hellenbroek de gehele geloofsleer wordt behandeld, zo komen de verschillende onderwerpen vanuit de Bijbelteksten aan de orde. Dagelijks wordt ook een anekdote, een kernachtige uitspraak, een strofe van een gedicht of iets dergelijks aangereikt om lijnen te kunnen trekken naar de praktijk. Als voorzitter van de commissie cateche-

se heb ik gezien dat het nut van zulke “ankerplaatsen” zichzelf spoedig bewijst. Het voorbeeld uit de praktijk hecht zich aan het dogmatische leerstuk, zodat het voor jongeren dichterbij komt.

Vogelaar geeft aan dat, door deze werkwijze het dagboek hopelijk ook geschikt is voor catecheten, godsdienstdocenten en jeugdwerkleiders, die op zoek zijn naar aansprekende voorbeelden. Vanuit de praktijk weet ik ook dat het niet gemakkelijk is om zulke passende stukjes te vinden. De auteur put dan ook uit een brede bron. Persoonlijk heb ik bijvoorbeeld wel moeite met een citaat van Dr. W. Verboom: “Luther durfde soms te zeggen dat Gods verkiezing ons niets aangaat. Dat deed hij niet omdat hij geen eerbied had voor dit belangrijke gegeven uit de Schrift, maar wel omdat hij als predikant zo bewogen was met de mensen” (blz. 68). Dit suggereert eigenlijk een tegenstelling tussen Gods verkiezing en Zijn bewogenheid met mensen. Ook heb ik altijd moeite met het veelgehoorde citaat van Spurgeon, die

het aanbieden en het aannemen van het geloof vergelijkt met het verhaal van een zondagsschoolonderwijzer, die zijn gouden horloge aanbiedt aan zijn leerlingen (blz. 243). Mijs inziens is dat te zeer een versimpeling van het leerstuk ‘het aannemen des geloofs’. Ik merk rondom mij heen hoe daar misbruik van wordt gemaakt. Aan de andere kant biedt dit dagboek tal van prachtige voorbeelden. Om een aansprekend voorbeeld te noemen: “Aan een kind met het syndroom van Down werd de vraag gesteld: ‘Wie heeft alles gemaakt?’ Het jongetje antwoordde: ‘God’. Daarna werd hem gevraagd: ‘En wie heeft jou gemaakt?’ Zijn antwoord was; ‘Ook God.’” Dat is om nooit te vergeten. Ontroerend is ook het voorbeeld van het kleine meisje om te illustreren dat de Heere het gebed wil verhoren: “Ken je het verhaal van dat kleine meisje? Ze speelt in de wei. Een stier wilde haar aanvallen. Het meisje ging op haar knietjes en bad het gebed dat ze altijd bad voor het eten. Ze vroeg: ‘Heere, zeggen deze spijze...’. En?

De Heere hoorde! De stier werd kalm. Het meisje kon zich uit de voeten maken!” (blz. 341). Zo zijn er vele te noemen. Het voert te ver om die hier te laten passeren. U zult het boek zelf aan moeten schaffen. Wat het inhoudelijke betreft: een citaat van de auteur zelf geeft aan dat hij heel eerlijk met onze jongeren omgaat: “Vaak wordt gezegd: In het Evangelie wordt je een reddingsboei door God toegeworpen. Wees verstandig en grijp de kans die God je biedt! De doodstaat van de mens en zijn onmacht en onwil om het goede te doen worden dan verzwegen. Onthoud: er moet een wonder in je leven gebeuren! Het wonder waardoor je van dood levend gemaakt wordt. Dat wonder werkt de Heere nog steeds. Ook in de 21^e eeuw!” (blz. 171). Dat zijn we van harte met de auteur eens! De Heere geve dat zijn arbeid daarvoor gebruikt mag worden. We weten dat onze broeder dat beoogt.

ds. A. Schot, Nunspeet

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Oudemirdum:

ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord.

BEDANKT

Voor 's-Gravanzande:

ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;

Voor Ouddorp:

ds. A. Vermeij te Nieuw-Beijerland.

AANGEPASTE KERKDIENTEN

Borssele

Op **zaterdag 26 november** zal er een aangepaste kerkdienst gehouden worden in de kerk van de Geref. Gemeente te Borssele.

Student J. de Kok hoopt te spreken over: De komst van de Herder, n.a.v. Ezechiël 34:23. De dienst begint om 14.30 uur.

Iedereen is hartelijk welkom.

Genemuiden

Op **zaterdag 21 november** zal er in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Genemuiden een aangepaste dienst gehouden worden voor mensen met een verstandelijke

beperking. In deze dienst, die om 14.30 uur begint, hoopt ds. C. Hogchem voor te gaan. Hij hoopt te spreken over: Elia door zijn God onderhouden bij de beek, n.a.v. 1 Koningen 17:1-7. U bent allen van harte uitgenodigd.

Tholen

Op **zaterdag 21 november** hoopt ds. C. Sonneveld voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. Deze dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Tholen, Ds.G.H. Kerstenstraat 2 en begint om 15.00 uur. Horrenden zijn eveneens hartelijk welkom.

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2015

• Pag. 181, **gemeente EINDHOVEN.**

Koster is nu: H. de Visser, Prof. R. Regoutstraat 68, 5684 TN Best, tel. (0499) 393548.

• Pag. 267, **gemeente MIDDELBURG-CENTRUM.**

M.i.v. 25 november 2015 is: scriba: G. van Kralingen, Park de Griffioen 2, 4334 CJ Middelburg, tel. (0118) 642960, e-mail: scribagergemiddelburg@kliksafe.nl

• Pag. 270, **gemeente MIDDELBURG-ZUID.**

Scriba is nu: J. Koppejan, Kingstraat 1, 4336 LG Middelburg, tel. (0118) 639010, e-mail: scriba@gergemiddelburgzuid.nl

• Pag. 358, **gemeente SPIJKENISSE.**

Het adres van J.T. Bos, die de preekbeurten regelt, is gewijzigd in Karperven 401a, 3205 HD Spijkenisse.

“

DE UITNODIGING DIE CHRISTUS IN ZIJN GENADE NAAR ONS LAAT UITGAAN, IS EEN KRACHTIGE BEMOEDIGING VOOR ONZE HOOP DAT WE ZULLEN KRIJGEN WAARVOOR WE TOT HEM ZIJN GEKOMEN.

MATTHEW HENRY

Berichten

ZANGBIJEENKOMSTEN

Amersfoort

Zangavond op **zaterdag 28 november**, aanvang: 19.45 uur, in de Elimkerk in Amersfoort, m.m.v. het gemengd koor Magnalia Dei uit Amersfoort en een instrumentale groep uit de Elimkerk. Leiding: ds. W. Visscher.

Barneveld

Psalmzangavond met en voor mensen met een beperking op **zaterdag 28 november**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente van Barneveld-Zuid, m.m.v. het koor van 't Schild te Barneveld, psalmzangvereniging Ethan en de bovenstemgroep uit Barneveld, en organist Andries van Vliet. Algehele leiding en bijbelvertelling door ds. A. Verschuure. Collecte t.b.v. vakantieweken voor mensen met een beperking. Iedereen van harte uitgenodigd.

Middelburg

Zangavond op **zaterdag 21 november**, aanvang: 19.30 uur, in de Zuiderkerk van de Geref. Gemeente van Middelburg-Zuid, m.m.v. het chr. samengesteld mannenkoor Zeeland, het gemengd koor Sursum Corda uit Middelburg en enkele instrumentalisten. Collecte t.b.v. verbouw kerkgebouw.

Opheusden

Op **zaterdag 28 november** zal er, uitgaande van de Geref. Gemeente en de Geref. Gemeente in Ned. te Opheusden, een psalmzangavond gehouden worden in de kerk van laatstgenoemde gemeente, m.m.v. de Betuwse bovenstemgroep uit Opheusden en Pieter Heykoop als organist. Opening en meditatie door ds. G.M. de Leeuw, sluiting door ds. A. van Voorden. Aanvang: 19.00 uur. Collecte voor Schutse/Adullam/Siloah.

Rijssen

Een ongeveer één uur durend mini-concert op **zaterdag 28 november**, aanvang 15.00 uur, in de Noorderkerk te Rijssen, Molenstalgeweg 21, t.g.v. 50 jaar Noordermannenkoor. Orgelbespeling door Harm Hoeve. Aansluitend vindt voor genodigden en koorleden een receptie plaats. Tevens aanbieding nieuwe kerst-cd aan evangelist S. de Visser uit Leeuwarden t.b.v. evangelisatie.

VERKOPINGEN

Hardinxveld-Giessendam

Verkoop door de vrouwenvereniging Eben-Haëzer te Hardinxveld-Giessendam op **zaterdag 28 november**, van 10.00-14.00 uur, in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente, Buitendams 118, aldaar. De opbrengst is voor kerk, zending en evangelisatie.

Rhenen

Verkoop (met rommelmarkt) door de vrouwenvereniging Kleine kracht te Rhenen op **zaterdag 28 november**, van 10.00-15.00 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente, aldaar, Achterbergsestraatweg 59a. De opbrengst is voor zending en de kerk.

Kerkdiensten

ZONDAG 22 NOVEMBER 2015

Aagtekerke 14.30 uur ds. C.J. Meeuse en 19.00 uur ds. P.D. den Haan; Aalburg 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. P. Mulder; Alblasserdam 9.30 uur ds. M. Golverdingen en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 10.00 (H.A.) en 17.30 uur ds. B. Labee; Apeldoorn 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Arnhem 17.00 uur ds. K. Boeder; Barendrecht 19.00 uur ds. L. Blok; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. M. Joosse; Beekbergen 19.00 uur ds. A. Schot; Benthuizen 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 15.00 uur ds. W.J. Karels; Bodegraven 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Borsselo 18.00 uur ds. F. Mulder; Boskoop 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 19.00 uur ds. L. Terlouw; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 19.00

uur ds. G. Clements; Deventer 10.00 en 15.00 uur stud. W. Mouw; Dinteloord 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Dirksland 10.00 uur ds. C. Harinck en 15.00 uur ds. S. Maljaars; Doetinchem 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Ede 9.30 en 16.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Eindhoven 14.30 uur ds. E. Bakker; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuzen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Enter 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 15.00 uur ds. J. van Laar; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. C. Hogchem; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Harinck; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 16.30 uur ds. J. Driessen; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 17.00 uur (H.D.) ds. M.J. van Gelder; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoofddorp 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Hoogeveen 9.30 en 19.00

uur stud. E.J. Boudewijn; Hoogvliet 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. J. IJsselstein; Kamperland 14.30 uur ds. S.W. Janse; Kapelle-Biezeling 10.00 en 16.00 uur stud. M.H. Schot; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburch; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leiderdorp 15.00 uur ds. B. Labee; Lelystad 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.30 uur ds. J.B. Zippro; Meeuwen 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 18.30 uur stud. M.H. Schot; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Naaldwijk 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Nieuw-Beijerland 9.30 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. A. Verschuure;

Nieuwerkerk 9.30 en 15.00 uur ds. H. Hofman; Nieuwe-Tonge 15.00 uur ds. J. van Belzen; Nijkerk 9.30 en 19.00 uur stud. J.B. Huisman; Nisse 9.30 en 14.30 uur ds. F. Mulder; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Oud-Beijerland 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Ouddorp 14.30 uur ds. D.W. Tuinier; Poederoijen 9.30 uur ds. M.J. van Gelder; Poortvliet 10.00 uur ds. A.J. Gunst; Puttershoek 10.00 uur (H.A.) ds. B. van der Heiden en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburch; Rhenen 18.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Ridderkerk-Slikkerveer 16.00 uur ds. J.S. van der Net; Rijssen-Noord 18.30 uur stud. W. Mouw; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 14.00 uur ds. C. van Krimpen en 18.30 uur ds. G.J. Baan; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. H. Paul en 14.30 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. J. Driessen en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 19.00 uur ds. W. Harinck; Sint Philipsland 18.30 uur ds. M. Golverdingen; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Spijkenisse 19.15 uur ds. H. Hofman; Sprang-Capelle 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Stolwijk 10.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. P. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. G. van Manen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 16.30 uur stud. J.B. Huisman; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Wierden 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. G. Pater; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. G. Beens.

DINSDAG 24 NOVEMBER 2015

Barendrecht 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Hoogvliet 19.45 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oostereind 19.00 uur ds. J. van Rijswijk; Oosterland 19.30 uur ds. J. van Belzen; Westzaan 19.30 uur ds. F. Mulder.

WOENSDAG 25 NOVEMBER 2015 DANKDAG

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. C. Harinck en 14.30 uur ds. D.W. Tuinier; Borssele 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Eindhoven 15.00

en 19.30 uur ds. H. Hofman; Goes 9.30, 14.30 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Gouda 19.30 uur ds. F. Mulder; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; Hoedekenskerke 10.00 en 14.30 uur ds. J. van Belzen; Kamperland 14.30 en 19.00 uur ds. B. Labee; Kapelle-Biezeling 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Kortgene 10.00 en 15.00 uur ds. L. Terlouw; Kruiningen 9.30, 14.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Meliskerke 9.30 en 19.00 uur ds. G.J.N. Moens en 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer en 14.00 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. R.A.M. Visser en 14.30 uur ds. S.W. Janse; Nieuwdorp 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nisse 9.30 en 14.30 uur ds. C.A. van Dieren; Oostkapelle 9.30 en 17.00 uur ds. M. Karens; Rilland-Bath 9.30 uur ds. J. Schipper en 14.00 en 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden en 14.30 uur ds. J. Schipper; Wolphaartsdijk 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. M. Mondria; Yerseke 9.30 en 14.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen.

WOENSDAG 25 NOVEMBER 2015

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Barneveld-Centrum 19.30 uur (H.D.) ds. D. de Wit; Brakel 19.30 uur ds. G. Pater; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Hardinxveld-Giesendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Herkingen 19.30 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Hilversum 19.45 uur ds. G.J. van Aalst; Hoofddorp 19.45 uur ds. K. Boeder; Meeuwen 19.30 uur ds. G. van Manen; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Puttershoek 19.30 uur ds. W. Visscher; Rhenen 19.30 uur (GBS-dienst) ds. A.T. Huijser; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Annaland 19.30 uur ds. W. Silfhout.

DONDERDAG 26 NOVEMBER 2015

Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. A. Verschuure;

Apeldoorn 19.30 uur ds. C. van Ruitenburch; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. A. Schot; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. W. Silfhout; Dirksland 19.30 uur ds. J. van Belzen; Leerdam 19.30 uur ds. J. Schipper; Mijdrecht 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Naaldwijk 19.45 uur ds. J.J. van Ekeveld; Opheusden (in kerkgebouw HHK) 14.00 uur (huw.bev.) ds. G.M. de Leeuw; Ouddorp 19.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. P. Mulder; Veenendaal 15.00 uur (huw.bev.) ds. B. Labee.

DONDERDAG 26 NOVEMBER 2015 DANKDAG

Oostburg 10.00 en 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Terneuzen 14.30 en 19.00 uur ds. R.A.M. Visser.

VRIJDAG 27 NOVEMBER 2015

Nunspeet 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Rijssen-Zuid 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schreuder; Veenendaal 14.30 uur (huw.bev.) ds. B. Labee.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 22 NOVEMBER 2015

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 uur evang. G. Baan en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 uur evang. C. van Drunen en 15.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 uur evang. H.J. van den Boogaart en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. A. van Setten en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

De Viervoudige staat Thomas Boston

De prijs voor de digitale cursus is € 89,- en voor de schriftelijke € 98,-.

De cursisten ervaren het als prettig om op deze manier te 'lezen'.

Het is voor jong en oud toegankelijk, leerzaam en eenvoudig.

Voor meer informatie en meer cursussen

www.cursussenoudvaders.nl

Vraag gratis een brochure aan.

Reijerskoop 251 2771 BK Boskoop
tel. 0118-583025 of 0172-532796

*Gij zult mij leiden door Uw raad;
en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen.
Psalm 73:24*

Met ontroering ontvingen we het bericht dat na een langdurige ziekteperiode is overleden de heer

Jan Gijsbertus Grisnich

op de leeftijd van 89 jaar.

Van 1961 tot 2000 heeft hij de gemeente trouw gediend als ouderling. Als 2e voorzitter en in verschillende vacante perioden als 1e voorzitter heeft hij heel veel werk voor gemeente en kerkenraad mogen verrichten.

Ook was hij hartelijk verbonden aan het evangelisatiewerk.

Geve de Heere de familie, ons als kerkenraad en de gemeente de énige troost in leven en sterven.

Namens kerkenraad en leden van de
Gereformeerde Gemeente te Lisse: ds. G.J.N. Moens, *preses*
P. Bouma, *scriba*

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out ·
depressie · faalangst · fobie ·
gedragsproblemen · identiteitspro-
blemen · lichamelijke spannings-
klachten · negatief zelfbeeld ·
onzekerheid · opvoedingsproble-
men · paniek · piekeren · PDD-
NOS · relatieproblemen · slaap-
problemen · somberheid · span-
ning · stress · syndroom van
Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:

T 0180 - 42 69 55

E info@psychbrouwer.nl

I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

VAN STAVEREN

Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar, in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

www.hoeksteenboekhandel.nl
Woerden T: 0348-421933

Uitgesneden teksten div. modellen

Info: tel. 06-16870314 of mail
houtsnijderdikkenberg@kliksafe.nl

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom
terug op
ons park!

Al 60 jaar
verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Te koop in Barneveld:

2x twee-onder-één kapwoning

Ruime percelen, beiden met garage.
Gelegen op een rustig woonef.
Ideaal voor twee(familie)huishoudens
die naast elkaar willen wonen.
Dicht bij kerk, school en centrum.
Voor inlichtingen: 06-536 26 881.

Te koop: Content P5600 in toogkast

Eigenschappen: * volledig digitaal

* 2 klavieren + 30 t radiaal pedaal

* dispositie voor 3 klavieren

* massief eiken paneel en lijstwerk

* kerkorgelzwelltreden

* akoestieksysteem

* uitgebreide setzer en PCC (waarmee naar
wens geïntoneerd kan worden)

Informatie: H. Grootenboer, Staphorst

T: 06-46182010 - E: hgr@henisol.com

Voor deze *kinderen* is *hulp* hard nodig!
Looprekken, rollators, aanpassen van rolstoelen
en fysiotherapie. Totaal is er € 1500,- nodig.

Uw gift online via onze website
www.bonisa.nl of op rekening:
NL29RABO 0336 554613 o/v Pingfang

Bonisa
ZENDING

Doorgeven van het Woord!

Cedrah Wonen, zorg en diensten vanuit een reformatische levensovertuiging

Van maaltijdservice tot huishoudelijke hulp

Ontdek welke diensten wij aanbieden op cedrah.nl.

Cedrah gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten in Zeeland en Zuid-Holland en de Christelijke Gereformeerde Kerken in Rotterdam en omgeving.

Meer informatie? Bel naar 0118 67 66 00, mail naar zip-info@cedrah.nl of ga naar cedrah.nl.

Cedrah
Wonen · Zorg · Diensten

Verantwoord SPAREN met een vast rendement van 4,5%? Kijk op **WWW.RENTEMEESTERS.NL** voor meer informatie.

Begrafenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

Van Manen
timmerbedrijf

kerkbanken
bankstoffering
kansels
doopvonts
lessenaars
collectezakken

Timmerbedrijf Van Manen B.V.
Puurveenseweg 47 | Kootwijkerbroek
t (0342) 44 29 60
www.timmerbedrijfvanmanen.nl

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Wie geeft Li Ping een Bijbel?

De kerk in China groeit. De Hudson Taylor Stichting ondersteunt met:

- Onderwijs
- Lectuur
- Toerusting
- Diaconaat

www.hudson-taylor.nl

Help mee. Steun ons!
NL56 RABO 0347 3760 29

D.V. 1 december
Verdiepingstraining

D.V. 15 december
APK training

VGS *vereniging voor gereformeerd schoolonderwijs*

Ervaring deelnemer

"Nooit geweten dat het zo moeilijk was om een kritische journalist te woord te staan. Daarom ben ik heel blij dat een keer te ervaren via de mediatraining van de VGS."

Voor meer informatie/aanmelden zie www.vgs.nl

SHG biedt u passende zorg

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG zorg die aansluit bij uw manier van leven. Bijbelse normen en waarden vormen daarin de basis voor uw en onze dagelijks levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg

Bel 0187 - 48 91 73

b.g.g. 0342-492155
ma - vr: 9.00-11.00 uur
en van 13.00-15.00 uur
vr: ook van 19.00-21.00 uur

Thuiszorg

Bel 0166 - 65 26 05

ma - vr: 9.00-11.00 uur
vr: ook van 19.00-21.00 uur

Vakantie en rust in de **prachtige Eifel!**
Tel. 0049 6594 258990 en
www.huizesolagratia.nl

HARKES Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

Ambtskleding Herenkleding Trouwkostuums

Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
tel. (033) 277 88 99

www.geertsherenkleding.nl

AMBTSKLEDING...

Klamar's

FASHION

's-Gravenstraat 63
4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl
www.klamarsfashion.nl

ADVIES AAN HUIS MOGELIJK!

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedings-ondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel

010 - 7 411 411

06 43 85 85 08

info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Kies nu voor het GezinsGids

WinterNummer

ABONNEMENT

Lees voor slechts € 15,- drie maanden (6 nrs.) de GezinsGids*, inclusief het WinterNummer! In dit drie-dubbeldikke nummer vindt u zoals gebruikelijk de advertentie-prijspuzzel. Ga naar www.gezinsgids.nl of bel 030 230 35 00.

* Dit abonnement stopt na 3 maanden automatisch. Aanmeldingen dienen uiterlijk 2 december bij ons binnen te zijn. U hebt de afgelopen 6 maanden geen abonnement op de GezinsGids gehad.

3 maanden
€ 15,-

INCL. DRIE-DUBBELDIK
WINTERNUMMER

gezinsgids

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Tel.: (0318) 526641

Bgg.: (06) 53638114

24 uur per dag bereikbaar

Buurtlaan West 26
3905 JR Veenendaal

Wij verzorgen uitsluitend begrafenissen
www.wegenaar.nl

Nieuw!

Meditaties door ds. P. Blok

Over de Christenreis
en de Christinnereis.
Uitgave in één band.
Voorzien van 146
gekleurde illustraties
van A. Wessels.

www.bunyanstichting.nl

Kerk ➔ akkertje = voedsel voor ouderen

Najaarsactie

Moestuintjes
Cuba

Doet u mee?

NL65 RABO 0301 9573 63

t.n.v. SEZ - o.v.v.

Najaarsactie

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam

tel. 0184 - 61 16 07 b.g.g. 06 - 48 77 63 96

e-mail: sez@kliksafe.nl

www.sez.st

De bestuursleden van de SEZ behoren tot de Prot. Kerk in Ned. (herv.),
Herst. Herv. Kerk, Chr. Geref. Kerken, Geref. Gemeenten,
Geref. Gemeenten in Ned. en Oud Geref. Gemeenten.

BBV

Barneveldse Begrafenis Vereniging

voor een eervolle, eenvoudige
verzorging van begrafenissen
in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegrafenisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Luxe fotokaarten
voor elke gelegenheid
Scherpe prijs voor uw eigen vereniging
en/of goede doel.
www.scheurfotokaarten.nl

Voor Verantwoorde Boeken!
www.deroeboeken.nl
078-6124081

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteurs: ds. B. Labee, ds. C. Neele

Meditaties

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131,
2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam

tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk
donderdag vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,15 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.

De Saambinder-abonnementen te
Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 13,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 26,- per jaar + extra portokosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Wilt u wat schrijven over conventikels?

Regelmatig hoor ik van groepjes mensen die bij elkaar komen en een soort conventikel of gezelschap vormen. Meestal gaat het om mensen die commentaar hebben op onze predikanten en het veel beter weten... Is dat allemaal niet erg onkerkelijk en gevaarlijk voor het kerkelijk en geestelijk leven?

Ontstaan

In de kerkgeschiedenis zien we veel godsdienstige conventikels of gezelschappen ontstaan in de achttiende en negentiende eeuw. Met name rond de Afscheiding van 1834, waaraan onder andere de naam van ds. H. de Cock is verbonden, kwamen ware vromen samen rondom Gods Woord en de geschriften van Schriftuurlijk-bevindelijke predikers. Men kwam buiten de kerk samen omdat in de erediensten stenen voor brood werden gegeven en de hoorders met een leugen in de rechterhand naar de eeuwigheid werden gepreekt. Verbonden aan deze bijeenkomsten waren de onderlinge gesprekken over de leiding des Heeren in het persoonlijk zielenleven. Deze conventikels heeft de Heere willen gebruiken tot bewaring van de zuivere leer die naar de Godzaligheid is.

Gevaar

De vraagsteller doelt echter niet op déze gezelschappen, waarvan nog enkele resten zijn overgebleven. Nee, het gaat om groepsvorming waarin men zich afzet tegen bijvoorbeeld de kinderdoop of de ambten, de prediking dichtbij Gods Woord

en de formulieren van enigheid etc. Inderdaad is dat een gevaarlijke ontwikkeling! De rechte, gereformeerde gezelschappen zullen zich altijd blijven stellen onder het gezag van Gods Woord en de openbare prediking van dat Woord, die zij hoger en belangrijker achten dan hun gezelschappen. Veelzeggend is de titel van een destijds (1983) verschenen boek over deze gezelschappen: 'De poorten Sions, bemind boven alle woningen Jacobs'. De Heere Jezus bleef de tempel in Jeruzalem bezoeken. Hij noemde die plaats zelfs: 'het huis Mijns Vaders'. En dat, terwijl er heel veel godsdienst, maar heel weinig Godsvreze was.

Van een bekende kerkvader, Cyprianus, kennen we de uitdrukking: 'Wie de kerk niet als moeder heeft, kan God niet als Vader hebben'. De reformator Calvijn schrijft in variatie hierop: 'Wie de kerk verwerpt, verwerpt ook de zaligheid'.

Verlangen

We lezen in de Heilige Schrift dat een zekere Apollos met veel gaven en vrijmoedigheid sprak in de synagoge van Éfeze (Hand. 18:24-26). Een Godvrezend echtpaar zat onder zijn gehoor: Áquila en Priscilla. Ze richtten niet hoofdschuddend een gezelschap of conventikel op. Ook brachten ze de 'gebreken' van de prediking van Apollos niet op de straten van Askalon. We lezen zo heel eenvoudig dat ze deze prediker tot zich namen 'en legden hem de weg Gods bescheidenlijker uit'. Waar zijn die ware vromen, die oprechte christenen, doorkneed in de Heilige Schrift, in onze tijd? Dát heeft de Heere willen gebruiken, tot eer van Zijn Naam en tot opbouw van Zijn Kerk. Zonder het verleden te verheerlijken, gaan onze gedachten nog weleens terug naar de eenvoudige gezelschappen die we persoonlijk in onze jeugd jaren mochten bijwonen. Onder ambtelijke leiding mocht weleens iets gehoord worden van dat echte kinderleven. Dichtbij het Woord, in verbondenheid aan elkaar, allermeest aan de Koning van de Kerk klonken tere klanken over het ware Geesteswerk. Wat een zegen als die oprechte klanken ook vandaag gehoord mogen worden in onze huizen, gezinnen, kerkenraadskamers en gezelschappen.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van 'De Saambinder' kun jij/kunt u mailen naar b.labee@kliksafe.nl of opsturen naar Kerkewijk 115a, 3904 JA VEENENDAAL. Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor al onze lezers, volgt publicatie in een nummer van 'De Saambinder'. Graag wel wat geduld.